

תחזית מאקרו כלכלית לשנת 2011

22 בנובמבר 2010

הנחות היסוד ותנאי רקע

איומים

✓ **האטה צפויה ב- 2011 בקצב הצמיחה העולמי** - ארה"ב, אליה מופנים כ- 30% מיצוא הסחורות של ישראל, צפויה לצמוח ב- 1.5%, לאחר צמיחה של 2.5% ב- 2010. גם גוש האירו, אליו מופנים כ- 30% נוספים מיצוא הסחורות, צפוי לצמוח בשיעור מתון של 0.9%, לאחר 1.6% ב- 2010. בדומה, היקף הסחר העולמי של סחורות, צפוי לרשום האטה ניכרת בקצב התרחבותו: 5.9% בשנה הקרובה, לאחר 12.2% בשנת 2010.

✓ **ריסון הביקושים הממשלתיים ברחבי אירופה** - מדינות האיחוד האירופי החלו כבר היום (סוף 2010) ליזום תוכניות קיצוצים נרחבות לשנים הקרובות במטרה לצמצם את גירעונות הענק.

✓ **המשך המדיניות המרחיבה בארה"ב** - אף כי גורם זה מוזכר בסעיף ההזדמנויות, מצאנו לנכון לציין גם כאיום, שכן המשך המדיניות המרחיבה תומכת בהיחלשות הדולר מול יתר מטבעות העולם, לרבות השקל.

✓ **מגמה של העלאות ריבית במדינות צומחות ברחבי העולם** - ברזיל, הודו, אוסטרליה, קנדה, שבדיה ואפילו סין. כולן החלו בתהליך זהיר של העלאת ריבית במהלך 2010. בהנחה שתימשך הצמיחה המהירה באותן הכלכלות, יש לצפות שמגמה זו של העלאות ריבית תימשך גם במהלך 2011. לרשימה מכובדת זו מצטרפת, כידוע, גם ישראל.

✓ **חוסר וודאות באשר ליציבות הכלכלית העולמית** - למרות הצפי להמשך הצמיחה, הרי שעדיין ישנה רמה גבוהה ביותר של אי-וודאות וגורמי סיכון רבים, המאיימים על יציבותה של הכלכלה העולמית.

✓ **עלייה קלה צפויה במחירי התשומות** - לאחר זינוק חד במחירי מרבית חומרי הגלם לתעשייה בשנה החולפת, צפויים מחירי חומרי הגלם להישאר ב- 2011 ברמה גבוהה יחסית, תוך עליות מתונות.

✓ **נטל מס החברות בישראל עדיין גבוה ביחס לעולם**, זאת על אף מתווה הפחתות המיסים: בשנת 2011 צפוי מס החברות בישראל לרדת ל- 24%, זאת בעוד שבמדינות רבות בעולם עומד שיעור המס כיום על 20% ומטה (רוסיה, סינגפור, רומניה, אירלנד, בולגריה, קפריסין ועוד).

כחול לבן - זה עובד לטובתנו

¹ על פי תחזיות עדכניות של ה- Economist.

התאחדות התעשיינים בישראל בית התעשייה, רח' המרד 29, תל-אביב 68125. טל': 7-6-5198805-03, פקס: 03-5198786-32 econom@industry.org.il

Manufacturers Association of Israel Industry House, 29 Hamered St., Tel-Aviv 68125, Israel. Tel: 972-3-5198805-6-7 Fax: 972-3-5198786-32

איומים מרכזיים
בפני המשק
הישראלי בשנת
2011:

מצד הביקושים -
האטה בקצב
הצמיחה
העולמית

מצד ההיצע -
התייקרות
עלויות למגזר
העסקי לצד
המשך מגמת
הייסוף

אגף כלכלה

המחלקה למחקר כלכלי

- ✓ **צפי לעליית פערי הריבית מול מדינות מפותחות, בעיקר ארה"ב - לפי** הציפיות הנגזרות משוק ההון צפויה ריבית בנק ישראל להמשיך ולעלות במהלך שנת 2011 בכ- 0.75% עד 1%, זאת בעוד הריבית בארה"ב צפויה להישאר ללא שינוי עד סוף 2011. פערי הריבית צפויים להגביר את הלחצים לייסוף שערו של השקל ביחס לדולר, כאשר למעלה מ- 75% מעסקאות היצוא נקובות בדולרים.
- ✓ **הייסוף בשער החליפין צפוי להימשך - בשנת 2011 צפויה להימשך** מגמת הייסוף, אשר פוגעת ברווחיות היצואנים ובכושר התחרות של היצוא הישראלי. לפי סקר שערכה מחלקת המחקר הכלכלי של התאחדות התעשיינים בקרב למעלה מ- 100 חברות תעשייה עולה, כי במידה ושער החליפין יעמוד על 3.5 - 3.6 ש"ח לדולר, תפסיד התעשייה עסקאות בהיקף כולל² של כ- 1.4 מיליארד דולר, מזה 0.9 מיליארד \$ הפסד עסקאות ביצוא והיתר הפסד עסקאות בשוק המקומי. מדובר בפגיעה משמעותית בפוטנציאל הצמיחה של התעשייה.
- ✓ **מעבר קווי יצור ופיתוח לחו"ל - המגמה של העברת קווי ייצור ופיתוח** לחו"ל גוברת במהלך השנים ומאיימת על עתיד התעשייה המקומית. מסקר שערכה מחלקת המחקר הכלכלי בפברואר 2010, נמצא כי בתוך כשנתיים 45% ממפעלי התעשייה יהיו בעלי פעילות יצרנית בחו"ל.
- ✓ **תחזית זו מניחה יציבות במצב הביטחוני.** הידרדרות במצב הביטחוני תביא להרעה גם במצב הכלכלי.

הזדמנויות

- ✓ **צמיחה מהירה בשווקים המתפתחים - בשנת 2011 צפויה צמיחה מהירה** במדינות המתפתחות¹, המהוות כ- 30% מיצוא הסחורות הישראלי. הסטת הסחר לכיוון שווקים אלו, ובראשם סין והודו, הצפויות להתרחב בשנת 2011 בכ- 8.9% ו- 8.6%, בהתאמה, מהווה פוטנציאל צמיחה משמעותי.
- ✓ **המשך המדיניות המרחיבה בארה"ב - לפי מרבית ההערכות תישאר** הריבית הנמוכה בארה"ב לפחות עד סוף 2011, כשבפתח יצאה לדרך תוכנית הרחבה מוניטרית השנייה (QE2). המשך המדיניות המרחיבה, במידה ותצליח, יכולה למנוע האטה חדה יותר בכלכלה האמריקאית, ובכך תסייע למיתון ההאטה בסחר העולמי בכלל ולצמיחה בפרט.

² לפי סקר השפעת הייסוף על התעשייה, שנערך בסוף 2009, והקיף 106 חברות ממגוון ענפי תעשייה.

אגף כלכלה

המחלקה למחקר כלכלי

- ✓ **קרקע פורייה להמשך הגידול בביקושים המקומיים מצד שוק העבודה –** הירידה המתמשכת בשיעור האבטלה במהלך השנה החולפת³, לצד קליטת העובדים המואצת⁴ והגידול הריאלי בשכר הממוצע במשק, ימשיכו לתמוך בגידול הביקושים המקומיים.
- ✓ **עלייה בתחושת העושר של הציבור –** בספטמבר 2010 הגיע תיק הנכסים של הציבור לרמה הגבוהה בקרוב ל- 25% מרמתו ערב המשבר. להערכתנו, צפויה האטה בקצב גידול תיק הנכסים במהלך 2011, אולם עדיין יהווה גורם זה, לצד המשך העלייה המתונה בערך הדירות, פקטור שיפיעו לחיוב על תחושת העושר של הציבור ועל נכונותו להגדיל רכישות.
- ✓ **משיכת משקיעים –** במסגרת הרפורמה במס, עתיד מס החברות לרדת בשנת 2011 ל- 24% (לעומת 25% כיום). מהלך זה, לצד האצת התהליך ב- 2012/13, עת ייכנס לתוקף שיעור המס המופחת לתעשייה המייצאת, עשוי למשוך משקיעים ריאליים זרים ומקומיים.
- ✓ **הצטרפות ל- OECD –** הצטרפותה הצפויה של ישראל לארגון המדינות המפותחות תורם רבות לשיפור מעמדה הבינלאומי של ישראל, להוזלת עלות גיוס ההון, להגברת שקיפות הממשל ועוד.
- ✓ **תקציב דו-שנתי –** אישור תקציב דו-שנתי ל- 2011/12 יאפשר להוציא לפועל תכניות רב שנתיות, תוך קביעת סדרי עדיפויות יעילים, הקצאת תקציבים לסעיפים מחוללי צמיחה, וחיזוק אמינות המדיניות התקציבית.
- ✓ **שיתוף הפעולה הפורה בין ראשי המגזר העסקי להסתדרות –** מסייע ליישוב סכסוכי עבודה ולהקטנת מספר השביתות והעיצומים במשק, ולקידום רפורמות חשובות.
- ✓ **פעילות מואצת בענף הבנייה –** לנוכח הביקושים הערים בענף הנדל"ן למגורים, צפויה להערכתנו בשנה הקרובה עלייה נוספת בהיקפי הבנייה הפרטית למגורים, אשר תתמוך בביקושים המקומיים למוצרי התעשיות הנלוות לענף זה.

³ מ- 8.0% ברבע השני של 2009 ל- 6.3% כיום.

⁴ עלייה של כ- 124 אלף איש במספר המועסקים במשק במוצע הרבע השני של 2010 בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד.

אגף כלכלה

המחלקה למחקר כלכלי

תחזית התאחדות התעשיינים לשנת 2011

- ✓ **בשנת 2011 צפויה האטה מסוימת בקצב צמיחת המשק, כאשר התוצר צפוי לצמוח ב- 3.7%, לאחר צמיחה של 4% בשנת 2010⁵, ושל 0.8% בשנת 2009⁶.**
- ✓ **משמעות הדבר, עלייה של 2% בתוצר לנפש בשנת 2011, לאחר גידול דומה של 2.1% בשנת 2010, ונסיגה של 1.1% בשנת 2009.**
- ✓ **התוצר העסקי צפוי לצמוח ב- 4.2%, בהמשך לצמיחה בשיעור דומה (4.3%) בשנה זו ולאחר יציבות (0.1%) בשנת 2009.**
- ✓ **עיקר ההאטה תיגזר בשנה הקרובה מהיצוא, זאת על רקע ההאטה הצפויה בקצב התרחבות הסחר העולמי לצד המשך השחיקה בכושר התחרות של היצוא הישראלי.**
- ✓ **האטה צפויה בקצב צמיחת יצוא הסחורות והשירותים (ללא יהלומים) – צפוי גידול של 4.3% בשנת 2011 לאחר גידול של 6.7% ב- 2010 ונסיגה חדה ב- 2009 (-10.0%).** ההאטה ביצוא תיגזר בעיקרה מהאטה ניכרת בקצב גידול יצוא הסחורות (5.4% לאחר קרוב ל- 11% ב- 2010), כאשר ביצוא השירותים צפוי גידול קל (2.2%), לאחר שנתיים של ירידות.
- ✓ **על רקע תנאי הרקע המבטיחים בשוק העבודה והעלייה בתחושת העושר של הציבור, תמשיך הצריכה הפרטית לצמוח בקצב מהיר גם בשנת 2011, תוך האטה קלה בקצב - צפוי גידול של 4.2%, בהמשך לגידול של 4.6% בשנת 2010 ולאחר גידול מתון ביותר, של 1.7% בשנת 2009. עלייה זו, תיגזר מגידול מהיר בצריכת מוצרים בני-קיימא (7.8%) לצד גידול בצריכת המוצרים השוטפים (3.8%).**
- ✓ **הצריכה הפרטית לנפש צפויה להתרחב בכ- 2.4%, גידול המשקף עלייה נוספת ברמת החיים, לאחר עלייה של 2.7% בשנת 2010 ונסיגה קלה ביותר (-0.2%) בשנת 2009.**
- ✓ **האטה צפויה גם בקצב גידול הצריכה הציבורית המקומית (ללא יבוא ביטחוני) – צפי לעלייה של 2.9%, לאחר גידול של 3.7% ב- 2010 ושל 4.0% ב- 2009. עלייה זו, משקפת גידול צפוי של 3.2% בצריכה האזרחית לצד גידול של 2.6% בצריכה הביטחונית המקומית.**
- ✓ **לנוכח השילוב של ביקושים גואים בענף הנדל"ן, התבססות הצמיחה עד לניצולת ציוד מרבית בחלק מהענפים, לצד ריבית ריאלית שלילית ושיעורי מיסוי במגמת ירידה, צפויה בשנה הקרובה עלייה מהירה, של 8%, בהשקעה הגולמית המקומית, לאחר גידול של 4.0% ב- 2010 ונסיגה חדה, של 8.9% ב- 2009. עלייה זו, תיגזר מגידול חד בהשקעה לבנייה למגורים (15.6%), לצד גידול מתון בהשקעה בענפי המשק, ללא או"מ (2.5%).**

⁵ לפי אומדני הלמ"ס, שפורסמו ב- 17.10.2010.

⁶ בהתאם לתחזית התאחדות התעשיינים, שפורסמה ב- 7.12.2008.

אגף כלכלה

המחלקה למחקר כלכלי

✓ האטה צפויה גם בקצב קליטת המועסקים למשק: צפי לגידול של 2.5% במספר המועסקים במשק, לאחר גידול של כ- 3.5% ב- 2010. הגידול ייגזר ברובו מגידול של 2.6% במספר המועסקים במגזר העסקי, לצד גידול של 2.2% במגזר הציבורי.

✓ ירידה קלה נוספת צפויה בשיעור האבטלה ב- 2011 ל- 6.1% מכוח העבודה האזרחי, כאשר מספר המובטלים יישאר בדומה ל- 2010 סביב ה- 193 אלף, ושיעור ההשתתפות בכוח העבודה יעלה מעט ל- 57.2% (לעומת 56.8% בממוצע ב- 2010).

תחזית מאקרו כלכלית לשנת 2011

תחזית 2011 התאחדות התעשיינים	2010 אומדני הלמ"ס	2009	
3.7%	4.0%	0.8%	תוצר
2.0%	2.1%	-1.1%	תוצר לנפש
4.2%	4.3%	0.1%	תוצר עסקי
4.2%	4.6%	1.7%	צריכה פרטית
7.8%	9.8%	-6.3%	מזה: בני-קיימא
3.8%	4.1%	2.6%	צריכה שוטפת (צריכה למעט בני-קיימא)
2.4%	2.7%	-0.2%	צריכה פרטית לנפש
2.9%	3.7%	4.0%	צריכה ציבורית מקומית
3.2%	4.4%	4.5%	מזה: צריכה אזרחית
2.6%	2.2%	1.6%	צריכה ביטחונית מקומית
8.0%	4.0%	-8.9%	השקעה גולמית מקומית
6.6%	6.2%	-5.8%	מזה: השקעה בנכסים קבועים
15.6%	11.1%	5.5%	השקעה בבנייה למגורים
2.5%	4.3%	-10.0%	השקעות בענפי המשק (ללא או"מ)
4.3%	6.7%	-10.0%	יצוא סחורות ושירותים (ללא יהלומים)
5.4%	10.9%	-9.0%	מזה: יצוא סחורות (ללא יהלומים)
5.5%	11.2%	-9.2%	מזה: יצוא תעשייתי
2.2%	-0.9%	-11.9%	יצוא שירותים
7.3%	10.6%	-13.8%	יבוא אזרחי
7.0%	15.4%	-14.4%	מזה: יבוא סחורות אזרחי
8.0%	-1.7%	-11.9%	יבוא שירותים
6.1%	6.3%	7.6%	שיעור אבטלה
193	193	229	מספר מובטלים (אלפים)
57.2%	56.8%	56.6%	שיעור השתתפות בכוח העבודה
2.5%	3.5%	0.3%	מועסקים ישראלים

תחזית זו בוצעה ע"י צוות מחלקת המחקר הכלכלי:

דפנה אבירם-ניצן, מנהלת המחלקה

ג'ולי שדה זלצר, ראש תחום ניתוחים כלכליים
 חגית שמריהו, כלכלנית המחלקה
 אדי פרקנסקי, כלכלן המחלקה
 טלפון: 03-5198807